

složka činu, významná jinak (sama o sobě) s hlediska § 283, zasažena a hodnocena již podřaděním činu pod § 81 tr. zák., není tu ideálního souběhu obou trestných činů a ustanovení § 35 tr. zák. nemá místa. Podřadění činu i pod § 283 tr. zák. jest výronem nesprávného použití zákona v neprospěch obžalovaného. Ke zmatku podle § 281 čís. 10 tr. ř. tím nastavšimu bylo podle § 290 tr. ř., třebaže nebyl obžalovaným uplatňován, přihlížeti z úřední povinnosti a zrušiti důsledkem toho rozsudek soudu první stolice ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem shluknutí podle § 283 tr. zák., ve výroku o trestu a výrocích s tím souvisejících. Zprostiti obžalovaného z obžaloby pro přečin podle § 283 tr. zák. nebylo třeba, ano jde jen o další právní kvalifikaci činu, pro nějž zůstane obžalovaný uznán vinným zločinem § 81 tr. zák.

Čís. 4160.

Každý peněžitý dar, pokud nepředstavuje prospěch jen zcela nepatrný, pokud se týče dar toho druhu, mající hodnotu peněžní, poskytovaný veřejnému činiteli z důvodů jeho služby a ve vztahu k jeho služebním úkonům, jest již sám o sobě vždy závadný a proto nepřijatelný, a nemůže býti označován za »zvyklost«, jež by měla býti omluvou.

Jde o přečin podle § 3 odst. 1 pokud se týče podle § 2 odst. 1 zák. o úplatkářství, prozrazoval-li skladník dráhy obchodníku v dohodě s ním za peněžitě odměny zásilky konkurence.

Pojem »nepatrného prospěchu« má v § 2 odst. 2 zák. čís. 178/1924 vztah jen k majetkovým nebo jiným zájmům veřejného činitele, nikoliv osoby úplatek poskytující; pro onen pojem nelze použítí zcela všeobecně sčítací zásady § 173 tr. zák.

Pro přečin podle § 3 odst. 2 (§ 2 odst. 2) zák. čís. 178/1924 nezáleží na tom, zda byl jednáním pachatelovým dotčen důležitý veřejný zájem.

(Rozh. ze dne 8. května 1931, Zm I 233/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. ledna 1930, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými, Josef R. přečinem podle § 3 odst. (1) zákona o úplatkářství ze dne 3. července 1924, čís. 178 sb. z. a n., Julius W. přečinem podle § 2 odst. (1) téhož zákona, mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost obžalovaného Josefa R-e vytýká rozsudku zmatečnosti podle § 281 čís. 4, 5, 9 b) a 10 tr. ř., vesměs neprávem. Vytýká, že rozsudek neuvedl důvody, proč se domnívá, že tu jde o odst. (1) § 3 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n. a nikoliv o odst. (2). Rozsudek však praví výslovně, že vzhledem k vlastním údajům obžalovaného, že nemohl vystačiti se svým platem, byla částka 2.700 Kč, obžalovanému

celkem poskytnutá, pokud se týče i částka 300 Kč měsíčně pro něho značným prospěchem. Zjišťuje-li rozsudek takto způsobem nepochybným, že nešlo jen o prospěch nepatrný, jsou bezvýznamnými úvahy zmateční stížnosti, zda a pokud byl jednáním obžalovaného dotčen důležitý veřejný zájem; tato okolnost tvoří zákonný znak jen u skutkové podstaty přestupku úplatkářství, nikoli však při přečinu podle § 3 odst. (2) (po případě § 2 odst. (2) cit. zák.). U přečinů těch jest dotčení důležitých veřejných zájmů pojato již do skutečnosti, že veřejnému činiteli jest nabídnut, slíben nebo poskytován nikoliv nepatrný prospěch za vzájemná plnění v zákoně vyznačená, pokud se týče, že veřejný činitel takový nikoliv nepatrný prospěch přijímá, žádá, nebo dává si slíbiti. Otázkou zůstává vzhledem k námitkám zmateční stížnosti jen, a to stejně i vzhledem k námitkám stížnosti Julia W-a, o níž bude později jednáno, zda je správné právní hledisko nalézacího soudu, že úplatky obžalovaným přijímané (po případě W-em R-ovi poskytované) co do výše a způsobu placení přesahovaly svojí povahou stupeň jen nepatrného prospěchu. Zmateční stížnost ovšem správně namítá, že pro zákon o úplatkářství č. 178/1924 Sb. z. a n. nelze zcela všeobecně použítí sčítací zásady § 173 tr. zák. (srov. rozh. sb. n. s. č. 3765), není však provedena po zákonu, pokud své právní námitky buduje na podkladě, že prý šlo o řadu samostatných provinění stěžovatelových, při nichž za každé dostával zvláštní »zpropitné« v nepatrné výši. Neboť skutkovým základem právního hodnocení případu není, že obžalovaný R. dostával od W-a za jednotlivá prozrazování zásilek odděleně po 10 nebo 20 Kč, nýbrž to, že mezi oběma byla předem ujednána dohoda o tom, jak R. bude porušovati povinnosti úředního tajemství, a takto poskytovati výhody W-ovi, jakož i o výši odměny, že se obžalovaný R. jen v důsledku této dohody, která mu, jak sám uvádí, zaručovala slušný vedlejší příjem, soustavně dopouštěl služebních nesprávností, a že tak za úplatu přímo vstoupil do služeb W-ových. Obžalovaní Josef R. a Julius W. netvrdili, rozsudek to také nezjišťuje, že úplatek (»zpropitné«, jak to obžalovaní nazývají), byl poskytován při každém jednotlivém prozrazení zásilky; (podle zodpovídání se obžalovaného Josefa R-e dne 7. srpna 1929, které rozsudek běže za základ rozhodnutí, byla mu odměna vyplácena měsíčně po 480 až 1.020 Kč. Totéž je potvrzeno v hlavních rysech i svědkem Josefem Sch-em i zodpovídáním se Julia W-a. Že částky této výše přesahují značně pojem »nepatrného prospěchu«, jest zjevno nejen již z pouhé peněžní hodnoty těchto odměn, nýbrž i z vlastního zodpovídání se stěžovatelova, že jeho plat nepostačoval na výživu jeho rodiny, a že proto upadl do dluhů, že pak jen naděje na tento slušný vedlejší příjem W-em mu nabídnutý svedla ho k páchání trestného činu. Částky 20 Kč, po případě 10 Kč za každou jednotlivou zásilku mají takto jen povahu měřítko určeného obapolnou dohodou pro výměru celkového úplatku W-em R-ovi pravidelně vypláceného za trvalé a soustavné poskytování výhody; tato částka byla předem ujednána jen se zřetelem na značný počet totožných případů, k nimž mělo v budoucnosti dojít (srov. vzkaz W-ův při snížení odměny z 20 na 10 Kč, že netušil dříve, že těch zásilek

bude každý měsíc takové množství), a pozbývají takto jednotlivá služební provinění R-ova (vyzrazení zásilek) povahy samostatných, na sobě nezávislých trestných činů, a splývají v jediný. Že si W. mohl obsah sdělení R-ových opatření i jiným způsobem než jeho spolupůsobením, nemá pro posuzování povahy trestného činu stěžovatelova významu, jakmile si volil takový, při němž činnost jeho i Josefa R-e vykazuje zákonné znaky přečinu podle § 2 po případě § 3 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n.

I zmateční stížnost obžalovaného Julia W-a vytýká rozsudku zmatečnosti podle § 281 čís. 4, 5, 9 a) a 10 tr. ř., ve značné části z týchž důvodů. Při úvahách o bezdůvodnosti a neoprávněnosti těchto námitek, které stížnost provádí zcela promíseně, jest třeba míti především na zřeteli skutkový stav, zjištěný rozsudkem nalézacího soudu, neboť jen ten jest podkladem rozhodnutí (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Rozsudek skutkově zjišťuje ohledně obžalovaného W-a, že učinil s R-em dohodu v ten smysl, že mu R. bude oznamovati zásilky L-ovy, jejich váhu, druh zboží a příjemce, a že mu W. bude za to platiti za každou zásilku po 20 Kč, kteroužto částku později snížil na 10 Kč, a že mu za prozrazené zásilky skutečně vyplatil 2.710 Kč, dále že věděl, že R. má na starosti jako skladmistr přijímání zboží k přepravě státní drahou, a musil si tedy býti vědom, že jest veřejným činitelem ve smyslu § 6 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n.; že věděl i, že R. porušuje úřední tajemství, a že nemá (W.) nároku na to, by od R-e zvěděl o zásilkách L-em dopravovaných; posléz i, že ona sdělování byla výhodou pro firmu W. a synové, jejímž jest W. ředitelem, a že prospěch, který z trestných činů měl obžalovaný Josef R., nelze označiti za nepatrný. Jen tato skutková zjištění jsou směrodatná pro zrušovací soud při posuzování oprávněnosti hmotněprávních námitek, jsou však též vodítkem při oceňování závažnosti výtek formálních. Bere-li zmateční stížnost na rozdíl od onoho skutkového stavu za podklad svých hmotněprávních vývodů skutečnosti jiné, ať již po objektivní nebo subjektivní stránce přečinu, o nějž jde, není provedena po zákonu. Platí to zejména o námitce, že obžalovaný W. nevěděl o povinnosti R-ově zachovávatí úřední tajemství. Považuje-li však stížnost ve směru tom důvody za nepostačující a neúplné, zapomíná, že zákon takovou zmatečnost vůbec nezná. Pokud se týče skutkového zjištění nepatrnosti prospěchu a právního hlediska, ze kterého rozsudek pro posouzení stupně R-ova prospěchu vycházel, jakož i nerozhodnosti otázky, pokud byl zjištěnými úplatky dotčen důležitý veřejný zájem, i výtky, že jde tu o 220 úplatků po 10 až 20 Kč, stačí vzhledem na obdobné námitky poukázati na to, co bylo již řečeno při vyřízení námitek R-ovy zmateční stížnosti. Zmateční stížnost W-ova mylně se domnívá, že jest okolnost, zda jest prospěch jen nepatrný, či zda převyšuje svým významem tento stupeň, posuzovati při přečinu a přestupku § 2 zák. o úplatkářství podle majetkových poměrů toho, kdo úplatek poskytuje. Nehledíc k důsledkům takového výkladu zákona, jenž by osobám majetkově silným zaručoval immunitu před odsouzením pro přečin úplatkářství a ponechával by jim jistou volnost pro porušování veřejné správy, což jest se stanoviska právního řádu nemyslitelné, nemá názor zmateční stížnosti vů-

bec oporu v zákoně. Zákon o úplatkářství v § 2 a 3 mluví jen o prospěchu, který se poskytuje veřejnému činiteli. Úplatek poskytnutý třetí osobou není však jejím prospěchem, nýbrž zase jen prospěchem veřejného činitele; má proto i pojem »nepatrného prospěchu« v § 2 odst. 2 cit. zák. vztah jen k majetkovým nebo jiným zájmům veřejného činitele, nikoliv osoby úplatek poskytující. Námitky, jež zmateční stížnost po této stránce uplatňuje i s hlediska čís. 5 i s hlediska čís. 9 a) (10) § 281 tr. ř., neobstojí. I když rozsudek skutkově zjišťuje zvyklost, že železniční zaměstnanci dostávají za pomáhání při nakládání vagonů, za urychlenou výpravu zboží a za přistavování vagonů od firem vánoční remunerace a někdy i dary při jednotlivých úkonech, jest pro právní posouzení případu směrodatné jen skutkové zjištění nalézacího soudu, že odměny obžalovanému poskytované nebyly toho druhu, nýbrž že byly mu vypláceny za prozrazování zásilek L-ových. Zmateční stížnost jest ovšem toho názoru, že tato činnost R-ova byla jen další zvláštní ochotou k firmě W. a synové, a že poskytování oněch »nepatrných prospěchů« nevybočilo z mezí obvyklých odměn a z rámce platných zvyklostí. Než nelze popřít, že každý peněžitý dar, pokud nepředstavuje prospěch jen zcela nepatrný, pokud se týče dar toho druhu, mající hodnotu peněžní, poskytovaný veřejnému činiteli z důvodů jeho služby a ve vztahu k jeho služebním úkonům, jest již sám o sobě vždy závadný a proto nepřípustný, a nemůže býti tudíž označován za »zvyklost«, jež by měla býti omluvou. Ať jde o kterékoliv odvětví státní správy, vždy má takový dar povahu demoralisující pro obdarovaného, neboť vyvolává v něm pocit povinnosti vzájemné úsluhy a mimořádných ohledů k dárci, a svádí ho tak k rozlišování mezi stranami, s nimiž přichází ve styk jakýmkoliv způsobem své služební činnosti. Obdarování veřejného činitele jest vždy při nejmenším prvním krokem ke skutečné korupci, a takto i takové poskytování a přijímání darů, jež svědek V. označil za »zvyklost«, platnou u železnic, může ohrožovati důležité veřejné zájmy. Je-li pak veřejný činitel odměňován přímo za to, že bude dárci poskytnuta výhoda (neb opomenut úkon, k němuž jest tento činitel povolán), jak jest v souzeném případě skutkově zjištěno, tu poskytování takových darů má veškeré zákonné znaky úplatku a trestného činu podle § 2 (po příp. § 3) cit. zákona.

Čís. 4161.

Vysloviti, zda jest právně závaznou skutečností pokládati za prokázanou a učiniti ji podkladem (částí podkladu) rozsudku, jest (vyjímajíc případy § 317 tr. ř.) výhradně právem a úkolem porotců. Nezáleží na tom, zda jest ona skutečnost podle výsledků hlavního přelíčení nepochybná či pochybná, ani, zda byla brána v odpor čili nic.

Nelze (§ 344 čís. 12 tr. ř.) vyměřiti trest podle vyšší sazby § 142 tr. zák., nebyl-li zjištěn příbuzenský poměr tuto sazbu odůvodňující výrokem porotců, ana jim nebyla dána v tom směru otázka podle § 322 tr. ř.; porotní soud není oprávněn sám zjistiti onen poměr z výsledků průvodního řízení.